

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060204

DOM
2016-09-20
Stockholm

Mål nr
P 9083-15
P 9528-15

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, domar 2015-10-13 i mål nr P 711-15 (I) och mål nr P 1576-15 (II), se bilaga A och B

I

P 9083-15

KLAGANDE

1. A-F F
2. L F
3. K H
4. M H
5. U H
6. J H
7. S J
8. B K
9. A-M N
10. A W B
11. B-M S
12. S Ö
13. T Ö

Ombud för 1 – 13: C J

14. C J

MOTPARTER

1. Byggnadsnämnden i Kungsbacka kommun
2. Nämnden för fritid och folkhälsa i Kungsbacka kommun

Dok.Id 1278493

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

II

P 9528-15

KLAGANDE

Nämnden för fritid och folkhälsa i Kungsbäcka kommun,

MOTPARTER

1. G A

2. K H

3. M H

4. U H

5. J H

6. S J

7. B K

8. E L

9. C L

10. A-M N

11. A W B

12. B-M S

13. S Ö

14. T Ö

Ombud för 1 – 14: C J

15. C J, samma adress som 6

16. Byggnadsnämnden i Kungsbäcka kommun

SAKEN

Bygglovsplikt för föreningsverksamhet på bollplan och bygglov för
belysningsmaster på fastigheten X i Kungsbäcka kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen undanröjer underinstansernas avgöranden i mål P 9083-15 (bygglovsplikt för föreningsverksamhet på bollplan) och visar målet åter till Byggnadsnämnden i Kungsbacka kommun för fortsatt behandling.
 2. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom i mål P 9528-15 (bygglov för belysningsmaster) fastställer Mark- och miljööverdomstolen Byggnadsnämndens i Kungsbacka kommun beslut den 6 november 2014, ärende nr 2014-0656, BN § 345, att meddela bygglov för belysningsmaster på fastigheten X i Kungsbacka kommun.
-

BAKGRUND

I domen behandlar Mark- och miljööverdomstolen två ansökningar om bygglov, dels i mål P 9083-15 bygglov för att fotbollsplanen på fastigheten X ska få användas även av föreningar, dels i mål P 9528-15 bygglov för uppförande av sex belysningsmaster med en höjd av 18 meter vid bollplanen.

Ärendet hos Byggnadsnämnden i Kungsbacka kommun (byggnadsnämnden) inleddes genom att Nämnden för fritid och folkhälsa i samma kommun ansökte om bygglov för uppförande av sex belysningsmaster vid den befintliga bollplanen vid Maleviksskolan. Nämnden för fritid och folkhälsa informerade samtidigt byggnadsnämnden om att markbeläggningen på bollplanen, som bestod av naturgräs, skulle bytas ut till konstgräs. Byggnadsnämnden lämnade beskedet att ändring av markbeläggning från gräs till konstgräs inte är en bygglovspliktig åtgärd. Under handläggningen av ansökningen om bygglov för belysningsmasterna ställde flera närboende frågan om inte ändringen av verksamheten på bollplanen var bygglovspliktig. Nämnden för fritid och folkhälsa lämnade då in en ansökan om bygglov för föreningsverksamhet på bollplan.

Nämnden för fritid och folkhälsa ansökte alltså i separata handlingar om bygglov för uppförande av de sex belysningsmasterna och för föreningsverksamhet på den befintliga bollplanen. Byggnadsnämnden lämnade i beslut den 18 september 2014 beskedet att det inte är en bygglovspliktig åtgärd att ändra nyttjandet av befintlig bollplan enligt den inlämnade ansökningen. I ett beslut den 6 november 2014 beviljades bygglov för uppförande av de sex belysningsmasterna.

Underinstanserna har meddelat separata avgöranden i de båda målen. Mark- och miljööverdomstolen har däremot beslutat att målen ska handläggas gemensamt.

Mark- och miljööverdomstolen har denna dag meddelat dom i ytterligare ett mål om bygglov för uppförande av belysningsmaster på bollplan (mål P 10018-15).

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN**P 9083-15**

A-F F, L F, K H, M H, U H, J H, S J, B K, A-M N, A W B, B-M S, S Ö, T Ö och **C J** (A-F F m.fl.) har, som deras talan får förstås, yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska undanröja mark- och miljödomstolens dom och visa målet åter till mark- och miljödomstolen för fortsatt behandling. I andra hand har de yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska slå fast att ändringen av verksamheten på bollplanen är bygglovspliktig.

Byggnadsnämnden har medgett A-M Fs m.fl. förstahandsyrkande men motsatt sig ändring enligt andrahandsyrkandet.

Nämnden för fritid och folkhälsa har motsatt sig ändring enligt A-M Fs m.fl. andrahandsyrkande samt överlåtit åt Mark- och miljööverdomstolen att bedöma om målet ska återförvisas till mark- och miljödomstolen för förnyad behandling.

P 9528-15

Nämnden för fritid och folkhälsa har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska fastställa byggnadsnämndens beslut att bevilja bygglov för uppförande av sex belysningsmaster.

G A, K H, M H, U H, J H, S J, B K, E L, C L, A-M N, A W B, B-M S, S Ö, T Ö och **C J** (G A m.fl.) har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A-F F m.fl. har åberopat samma omständigheter och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som i mark- och miljödomstolen. De har gjort gällande bl.a. att den sökta åtgärden, föreningsverksamhet på bollplan, innebär att användandet av bollplanen ändras väsentligt, att åtgärden kräver bygglov samt att bygglov inte kan ges eftersom åtgärden strider mot detaljplanen och dess syfte. Därutöver har de tillagt följande.

Mark- och miljödomstolen har felaktigt uppfattat att deras överklagande i mål P 9083-15 gäller frågan om det är en bygglovspliktig åtgärd att förse den befintliga bollplanen med konstgräs. Överklagandet rör emellertid frågan om det är en bygglovspliktig åtgärd att ändra användandet av bollplanen på så sätt att även föreningar kan spela där. Eftersom mark- och miljödomstolen inte prövat den frågan bör den överklagade domen upphävas och målet visas åter till mark- och miljödomstolen för fortsatt behandling.

Byggnadsnämnden har utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som i mark- och miljödomstolen samt tillagt i huvudsak följande.

Mark- och miljödomstolen förefaller ha prövat frågan om byte av beläggning på planen från gräs till konstgräs utgör en bygglovspliktig åtgärd. Domstolen har således prövat en annan fråga än den som nämnden tagit ställning till i sitt beslut den 18 september 2014. Nämnden medger därför att mark- och miljödomstolens dom undanröjs och att målet återförvisas dit för fortsatt behandling. Om Mark- och miljööverdomstolen ändå prövar målet vidhåller nämnden sin tidigare bedömning. Enligt 6 kap. 1 § 1 plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, krävs bygglov för att väsentligt ändra idrottsplatser. Bestämmelsen motsvaras av 8 kap. 2 § i den äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL. I förarbetena har inte närmare angetts vad som avses med väsentlig ändring. Inte heller i praxis har denna fråga behandlats. Det torde röra sig om fysiska förändringar av en viss omfattning snarare än förändringar som är att hänföra till själva användandet av anläggningen. En sådan tolkning ter sig även rimlig,

eftersom den omgivningspåverkan som kan förväntas genom att idrottsplatsen används redan ska ha beaktats i samband med att bygglovets för anläggningen prövades.

Upplåtelsen av bollplanen till idrottsföreningar inom Kungsbacka kommun är alltså inte att betrakta som en sådan väsentlig ändring av bollplanen som avses i 6 kap. 1 § 1 PBF.

Nämnden för fritid och folkhälsa har utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som i mark- och miljödomstolen samt tillagt i huvudsak följande.

Bygglov krävs inte för anläggande av konstgräs på bollplanen, oavsett om frågan prövas som ändring av användandet av den befintliga bollplanen eller om den prövas som ändring av markbeläggning från gräs till konstgräs. När en detaljplan medger viss användning, som i detta fall en bollplan där bl.a. fritidsverksamhet anges som syfte, blir inte en ökad användning planstridig bara för att bollplanen faktiskt inte använts fullt ut tidigare. Hur bollplanen har använts sedan ikraftträdandet av detaljplanen har därför ingen betydelse vid bedömningen av om den ökade användningen i lagens mening innebär en väsentlig ändring. Den ökade användningen beror dessutom inte enbart på att planen ska användas för föreningsverksamhet. Även skolan får möjlighet att använda planen fram till skoltidens slut under hela skolåret. Maleviksskolan har således ansökt hos Hallands fotbollsförbund om att driva ”Fotboll på högstadiet” vilket förutsätter träningsmöjligheter under hela skolåret, vilket en naturgräsplan inte kan erbjuda. Hallands fotbollsförbund beslutade den 7 mars 2016 att godkänna ansökningen om certifiering. Maleviksskolan har i och med beslutet den formella rätten att börja med verksamheten från höstterminen 2016. Användandet av bollplanen inom skolverksamheten kommer därmed att öka i förhållande till om endast annan skolidrott utövas på planen. Det går inte att urskilja vilken del av den ökade användningen som kan hänföras till skolverksamhet och vilken del som beror på föreningsverksamhet. Detta visar att en ökad nyttjandegrad i och för sig inte innebär att användandet av fotbollsplanen ändras väsentligt.

Detaljplaneringen för området föregicks av ett planprogram. Planprogrammet i sin tur föregicks av en kommunal planering för en integrerad anläggning i Malevik, där

samordning var tänkt mellan skola, fritid, kultur och social verksamhet. På plankartan är fotbollsplanen tydligt illustrerad och det anges att den bland annat avser fritidsändamål. Fritidsändamål innefattar den nu tänkta användningen.

Fritidsändamål är ett vitt begrepp som innefattar idrottsändamål för föreningsverksamhet. Detaljpanelläggningen avsåg bl.a. fritidsförvaltningens behov av anläggningar för föreningslivet. Vid kommunal planering av allmänna anläggningar som skolor ingår alltid som förutsättning att anläggningen ska kunna användas även utanför skoltid. Fritidsändamål avser då både fritidsverksamhet som drivs av idrottsföreningar och verksamhet som sker utanför föreningarnas regi. Kungsbacka ligger i Göteborgsregionen med stora krav på utbyggnad av samhället och konkurrens från andra behov när det gäller att hitta plats för föreningslivet och invånarnas fritid. Allmänhetens och samhällets behov av tillgång till social service i form av närhet till fritidsaktiviteter ska då vägas mot behovet hos de fastighetsägare som påverkas.

Belysning är ett naturligt inslag vid en modern fotbollsplan. När det gäller frågan om belysningsmasterna kommer att medföra sådana betydande olägenheter som avses i 2 kap. 9 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, hänvisas till belysningsmasternas konstruktion samt till att försiktighetsåtgärder kan vidtas genom bl.a. bullerdämpande åtgärder. Belysningsmasterna ska utföras med de ljussvagaste armaturerna. Bygglovet har villkorats av belysningens injustering så att boende inte störs och av att skyddsåtgärder ska följas.

G A m.fl. har åberopat samma omständigheter och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som i mark- och miljödomstolen. De har gjort gällande bl.a. att den sökta åtgärden, uppförande av sex belysningsmaster, möjliggör en utökad användning av bollplanen vilket i sin tur medför en väsentlig ändring av verksamheten på planen, att uppförandet av masterna på punktprickad mark inte kan anses vara en liten avvikelse från detaljplanen, att åtgärden inte heller är förenlig med detaljplanens syfte samt att åtgärden innebär en betydande olägenhet för de omkringboende.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL**Bygglov för föreningsverksamhet på bollplan**

Den ansökan om bygglov som behandlas i mål P 9083-15 avser bygglov för föreningsverksamhet på bollplan. Byggnadsnämnden konstaterade i sitt beslut att åtgärden inte krävde bygglov och prövade inte ansökningen. Varken länsstyrelsen eller mark- och miljödomstolen har ändrat nämndens beslut.

Bygglov krävs bland annat för åtgärder med byggnader eller sådana anläggningar som anges i 6 kap. plan- och byggförordningen (2011:338), PBF. När ansökningen gäller föreningsverksamhet är det svårt att förstå vilken åtgärd som avses. Byggnadsnämnden borde därför i första hand ha förelagt Nämnden för fritid och folkhälsa att komplettera ansökningen enligt 9 kap. 22 § PBL för att kunna ta ställning till den.

Byggnadsnämnden uppfattade ansökningen så att bollplanen skulle utnyttjas i ökad utsträckning genom att även föreningar skulle tillåtas att använda den och konstaterade som nämnts att en sådan åtgärd inte kräver bygglov. Även om en åtgärd med ett byggnadsverk eller mark inte kräver bygglov, rivningslov eller marklov får enligt 9 kap. 14 § PBL den som avser att vidta åtgärden ansöka om att åtgärden prövas och har rätt att få sin ansökan prövad som om åtgärden krävde lov. Prövningen ska avse åtgärdens förenlighet med PBL. Bakgrunden till bestämmelsen är att även icke bygglovspliktiga åtgärder ska uppfylla egenskapskraven i skälig utsträckning samt att de inte får utföras i strid mot detaljplan eller områdesbestämmelser (jfr prop. 1985/86:1 s. 729).

Underinstanserna har alltså inte gjort den prövning som borde ha följt på konstaterandet att åtgärden inte krävde bygglov, nämligen om det fanns några hinder enligt PBL mot åtgärden. Denna prövning bör inte göras i Mark- och miljööverdomstolen som första instans. Underinstansernas avgöranden ska därför undanröjas och målet P 9083-15 återförvisas till byggnadsnämnden för fortsatt behandling.

Bygglov för sex belysningsmaster

Fastigheten X i Kungsbacka kommun omfattas av en detaljplan som vann laga kraft 1991. Den aktuella bollplanen ligger inom ett område avsett för skola, daghem samt kultur- och fritidsändamål. På plankartan anges att bollplan får anordnas inom berört område. Såväl bollplanen som marken där belysningsmasterna ska uppföras ligger inom ett område som inte får bebyggas.

Är bollplanen en idrottsplats?

Enligt 6 kap. 1 § PBF krävs det bygglov bl.a. för att anordna eller väsentligt ändra idrottsplatser. I plan- och bygglagstiftningen finns inte någon definition av vad som konstituerar en idrottsplats. En bollplan är en naturlig del av en skolverksamhet. Att bollplaner – precis som skollokaler i övrigt – används för annan verksamhet, exempelvis föreningsverksamhet, utanför skoltiden är vanligt förekommande och medför inte i sig att ändamålet blir ett annat. Den bollplan som det här är fråga om är en relativt enkel anläggning för att utöva bollsporter på. Mark- och miljööverdomstolen gör mot den bakgrunden bedömningen att bollplanen inte är en idrottsplats. Det innebär att uppförande av belysningsmasterna inte heller utgör en väsentlig ändring av en idrottsplats.

Innebär belysningsmasterna att bollplanen blir en idrottsplats?

Genom att skapa belysning på bollplanen kommer den att kunna utnyttjas under en längre tid på dygnet och under en större del av året. Detta gäller även för den fritidsverksamhet som är en del av skolverksamheten. Det utökade användandet av planen ingår i den användning av marken som planen möjliggör och det innebär inte att marken tas i anspråk för ett väsentligen annat ändamål än det som den tidigare använts för. Uppförande av belysningsmasterna medför därför inte att bollplanen blir en idrottsplats enligt 6 kap. 1 § 1 PBF.

Liten avvikelse förenlig med planens syfte

Mark- och miljööverdomstolen prövar därefter om den sökta åtgärden, uppförande av

sex belysningsmaster på mark som inte får bebyggas, är en sådan liten avvikelse från detaljplanen som är förenlig med planens syfte och som därmed kan godtas enligt 9 kap. 31 b § PBL.

Bestämmelsen i 9 kap. 31 b § PBL hade en motsvarighet i ÄPBL. I förarbeten till den bestämmelsen (prop. 1989/90:37 s. 54 ff.) anges bl.a. följande. Bestämmelsen om mindre avvikelser som är förenliga med planens syfte ska ses bl.a. mot bakgrund av att den befintliga bebyggelsen kontinuerligt behöver kompletteras med nya funktioner eller kvaliteter beroende av samhällsutvecklingen. Om avvikelsen är mindre eller inte ska bedömas relativt i förhållande till omständigheterna i varje enskilt fall. Avvikelsen får inte medföra inskränkningar i grannars möjlighet att framgent nyttja sin mark.

Uppförande av de 18 meter höga belysningsmasterna innebär att marken bebyggs. Masterna upptar dock endast en liten yta på den punktprickade marken och de motverkar inte markens användning för avsett ändamål. Uppförandet av masterna är förenligt med detaljplanens syfte. Avvikelsen innebär inte att grannarnas möjlighet att använda sin mark inskränks. Mark- och miljööverdomstolen finner mot den bakgrunden att det är fråga om en sådan liten avvikelse från detaljplanen som kan godtas enligt 9 kap. 31 b § PBL.

Omgivningspåverkan

Enligt 2 kap. 9 § PBL ska ljusanordningar placeras och utformas så att de inte medför betydande olägenheter för omgivningen. Vad som innefattas i begreppet betydande olägenheter framgår varken av PBL, äldre lagstiftning eller av förarbeten. Frågan får i stället avgöras från fall till fall med hänsyn till bebyggelseområdets karaktär och förhållandena på orten. Detta innebär bl.a. att toleransnivån kan variera mellan olika platser.

Den verksamhet som detaljplanen tillåter i detta fall är till sin karaktär sådan att den redan medför påverkan på omgivningen. Vid utformningen av detaljplanen har således den omgivningspåverkan som kan förväntas bli följd av verksamheten beaktats och accepterats. Den utökade användningen av bollplanen som belysningsmasterna

möjliggör ingår som nämnts ovan i den användning av marken som detaljplanen tillåter. Byggnadsnämndens beslut om bygglov har försetts med villkor som innebär dels att belysningens ljusbild ska vara injusterad så att boende inte störs, dels att skyddsåtgärder som angetts i ett remissvar från kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd ska följas. Genom dessa villkor begränsas alltså eventuella olägenheter för omgivningen. Mot den bakgrunden innebär inte den utökade möjligheten att använda planen även under kvälls- och vintertid att olägenheterna för de omkringboende kan anses vara betydande på det sätt som avses i 2 kap. 9 § PBL. Det ankommer på miljö- och hälsoskyddsnämnden att i sitt tillsynsarbete enligt miljöbalken bevaka att verksamheten inte medför sådana störningar för omgivningen som inte kan godtas från hälsoskyddssynpunkt.

Vid en avvägning mellan det allmänna intresset att få belysning till fotbollsplanen och de enskildas behov av att inte bli störda av belysningen eller det buller som belysningen genom ett ökat användande av bollplanen kan ge upphov till finner Mark- och miljööverdomstolen att det allmännas intresse väger tyngre. Med hänsyn till detta och då belysningsmasterna även i övrigt uppfyller kraven i 2 kap. PBL finner Mark- och miljööverdomstolen att bygglov kan ges för den sökta åtgärden.

Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och byggnadsnämndens beslut att ge bygglov fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Per-Anders Broqvist, hovrättsråden Roger Wikström (skiljaktig) och Ingrid Åhman, referent, samt tekniska rådet Carl-Gustaf Hagander.

Föredragande har varit Aurora Svallbring.

Skiljaktig mening, se nästa sida.

Skiljaktig mening

Hovrättsrådet Roger Wikström är skiljaktig avseende mål P 9528-15 och anför:
Genom att uppföra de sex belysningsmaster som ansökan avser kommer fotbollsplanen att kunna användas i en helt annan utsträckning än tidigare, såväl under en längre tid på dygnet som under en stor del av året. Detta innebär enligt min bedömning att bollplanen blir en idrottsplats enligt 6 kap. 1 § 1 PBF. Att det blir en idrottsplats bekräftas ytterligare av att fotbollsplanen har belagts med konstgräs i stället för naturligt gräs. Eftersom syftet med detaljplanen för området är att tillgodose behovet av skol- och barnomsorgslokaler i Malevik och området med fotbollsplanen på plankartan är illustrerad med S som innebär att marken ska användas för Skola, daghem, kultur och fritidsändamål, medför detta att det strider mot detaljplanen att inrätta en idrottsplats. Detta kan inte bedömas som en liten avvikelse enligt 9 kap. 31 b § PBL. Därför kan som mark- och miljödomstolen har kommit fram till bygglov inte beviljas. Överklagandet ska därför avslås.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-10-13
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr P 711-15

KLAGANDE

1. A-F F

2. L F

3. K H

4. M H

5. J H

6. U H

7. S J

8. B K

9. A-M N

10. A W B

11. B-M S

12. S Ö

Dok.Id 295225

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070	Hamngatan 6	0521-27 02 00	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00
		E-post: mmd.vanersborg@dom.se		-

13. T Ö

Ombud för
1-13 C J

14. C J

MOTPARTER

1. Byggnadsnämnden i Kungsbacka kommun
2. Kungsbacka kommun, fritid och hälsa

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Hallands läns beslut den 30 januari 2015 i ärende nr 403-7560-14,
se bilaga 1

SAKEN

Bygglovsplikt för anläggande av konstgräs på bollplan på fastigheten X i
Kungsbacka kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut att avvisa B-M
S.
 2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena i övrigt.
-

YRKANDEN M.M.

Mark- och miljödomstolen antecknar inledningsvis att domstolen i sitt protokoll från sammanträdet med syn den 2 juli 2015 i detta mål och i mål P 1576-15 (samt ytterligare ett protokoll om ändring av tid för dom) av ett förbiseende felaktigen antecknat C L och E L som klagande även i detta mål istället för rätteligen endast klagande i mål P 1576-15.

C J, A-M N, B K, S J, L F, A-F F, A W B, J H, U H, M H, K H, T Ö, S Ö samt B-M S (klagandena) har, som det får förstås, yrkat att mark- och miljödomstolen på grund av jäv i första hand ska undanröja länsstyrelsens beslut och visa målet åter till länsstyrelsen för förnyad handläggning och i andra hand undanröja byggnadsnämndens beslut och visa målet åter till nämnden för förnyad handläggning.

Klagandena har, såvitt avser frågan om jäv, anfört följande. Länsstyrelsens beslutsfattare L D är jävig på grund av hennes engagemang i supporterklubben Änglarna. De har i denna del åberopat L Ds CV. Vidare har jäv förelegat vid Byggnadsnämndens handläggning av ärendet eftersom K E H, rektor på skolan, har ett intresse i saken på grund av att hon är ledamot i kommunstyrelsen för Centerpartiet.

För det fall domstolen anser att beslutet inte ska undanröjas på grund av jäv har klagandena yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska återförvisa ärendet till nämnden för prövning av bygglovsfrågan. Som grund för sistnämnda yrkande har de anfört i huvudsak följande. Det utökade nyttjandet av bollplanerna med konstgräs samt belysningsmaster måste betraktas som en väsentlig ändring enligt plan- och byggförordningen. Det som ska bedömas är ändringen från situationen vid detaljplanens införande år 1991, då det var spel endast för skolans elever under skoltid samt för närboende när det var ljus och

torrt, till den nuvarande situationen när alla föreningar i Kungsbacka ska spela på planen året om i alla väder. En ändring från 200 timmar till 4 500 timmar per år måste betraktas som en väsentlig ändring. Förvaltningen för Miljö & Hälsa svarade den 25 augusti 2014 på en remiss från Plan & Bygg, med anledning av ansökan om bygglov för belysningsmasterna (domstolens anmärkning, mål P 1576-15) att ”användandet av fotbollsplanen kommer att gå från en obelyst gräsplan som används 200 timmar på sommarhalvåret till en belyst konstgräsplan som kan användas obegränsat även under viterhalvåret. Det utökade nyttjandet kan komma att medföra olägenheter enligt Miljöbalken om man inte vidtar lämpliga skyddsåtgärder. Det förutsätts även att det finns väl fungerande rutiner för fortlöpande egenkontroll med syfte att förebygga, förhindra och undanröja olägenheter enligt miljöbalken”. Om länsstyrelsen har beaktat belysningsmasterna i det nya läget framgår inte. Om länsstyrelsen i sin bedömning har beaktat bollplanen utan master har utnyttjandet av planen gått från 200 timmar till ca 2 500 timmar per år genom att den används i all väderlek året om när det är ljus fram till kl. 21.00. Även ändringen utan master måste anses som en väsentlig ändring som kräver bygglov. Det går inte att i planens syfte tolka in att även Kullaviks behov avses med planen. Det står endast Malevik. På plankartan är det utritat vilka områden som detaljplanen gäller för och den kan inte omfatta något område utanför detta. Något idrottsändamål är inte angivet någonstans i detaljplanen för Malevik. Fotbollsspel av föreningar från hela Kungsbacka kommun kan inte på något sätt sägas inrymmas under begreppet kultur- och fritidsändamål eftersom det i planen står ”bollplan för skolans och områdets behov”. Kultur- och fritidsändamål avser närmast spontana fritidsaktiviteter för skolans och närboendes behov i området Malevik. Fotbollsplanens utökade användning har lett till en helt annan stadsbild vad gäller Malevik. Användandet av planen medför redan, och kommer att medföra ytterligare, olägenheter. Fotbollsträning förekommer periodvis sju dagar i veckan och det kommer att vara möjligt att spela sent på kvällarna. I bygglovsansökan anges att det förmodligen ej kommer att spelas senare än kl. 21.00. Detta innebär att spel skulle kunna pågå även efter denna tid. Den ändrade användningen av fotbollsplanen har lett till att närboende inte längre kan vistas i sina trädgårdar eller på sina uteplatser.

Ljudet från matcherna hörs även inomhus trots att såväl fönster och dörrar är stängda. Det går inte längre att få en lugn stund. Det låter så högt att ljudet går att likställa vid att ha 25 vuxna män som står och skriker i trädgården. Den ändrade användningen har även medfört att det urineras i området kring fotbollsplanen samt att bilar bl.a. kör på cykelvägarna kring fotbollsplanen. Under A-lagets matcher är det mycket skrik med svordomar och fula ord. Olägenheterna medför även att fastigheternas värde sjunker. Då det ständigt råder västlig vind i området sprids ljudet mycket effektivt mot bostäderna öster om fotbollsplanen. Ljudet sprids även upp längs de gator som i bostadsområdet leder i östlig riktning, vilket gör att även bostäder längre bort upplever mycket olägenheter med anledning av ljudet. Topografin bakom fastigheten Z gör även att ljudet effektivt sprids till bostadsområdet som är beläget bakom denna fastighet och även de som bor där upplever olägenheter. Malevik är ingen tätort och jämförelsevis mycket tyst. Malevik har gles villabebyggelse, inga lägenheter, privat vägförening, ingen bussförbindelse samt ingen kiosk eller idrottsförening. Husen kring bollplanen ligger mycket nära och de flesta av husen byggdes före bollplanen och skolan var påtänkta. Ett tillfredsställande bullerskydd behöver komma på plats innan föreningsverksamheten utvidgas vilket har skett runt Kullaviks fotbollsplan. Ärendena ska betraktas som en väl integrerad helhet som inte kan tas isär eftersom avsikten med konstgräs, belysningsmaster och att fritidsförvaltningen bokar planerna är att alla föreningar i Kungsbacka ska kunna spela på planerna i alla årstider, i alla väder och alla dagar fram till kl. 21.00. I tjänsteskrivelsen som ligger till grund för byggnadsnämndens beslut står felaktigt att den planerade användningen gäller ”Kullaviks IF:s barn- och ungdomsverksamhet”. Byggnadsnämnden har vilseletts. Alla föreningar i Kungsbacka kommun kan spela där. Nämnden hade kanske gjort en annan bedömning om de hade haft rätt information. En miljökonsekvensbeskrivning behöver även göras för att beredningen av ärendet ska anses tillräckligt god för att man ska kunna fatta ett beslut i bygglovsärendet. Den bygglovsspecialiserade advokat som de anlitat anser att Miljö & Hälsas skrivningar ska väga tungt i bedömningen av de båda ärendena och att de kraftfullt stödjer ståndpunkten om allvarliga olägenheter som är ”toksäkra” i dessa ärenden.

Länsstyrelsen har inte motiverat hur man har kommit fram till sitt beslut eller kritiserat nämnden för att det saknas motivering i deras beslut. Alla myndigheter är skyldiga att motivera sina beslut. En avvägning mellan privat och allmänt intresse ska även göras i ett bygglovsärende. Initierandet av ett tillsynsärende är endast en nödlösning som ska undvikas på grund av miljöbalkens utformning av bevis-kriterierna. Lagstiftaren har inte menat att det räcker med att hänvisa till möjligheten att initiera ett tillsynsärende. De formella felen och oklarheterna i handläggningen och det totala bortseendet från Miljö & Hälsas påpekande om olägenheterna gör att byggnadsnämndens beslut ska ändras till att bygglovsprövning måste ske.

Som stöd för sin talan har de bl.a. givit in planbeskrivningen, miljö- och hälsoskyddsförvaltningens remissyttrande, en situationsplan samt en beskrivning av förhållandena i Malevik.

B-M S har för egen del även yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut att avvisa hennes överklagande. Som grund för sitt yrkande har hon i huvudsak anfört följande. Hon är i allra högsta grad berörd. Fastigheten X och hennes fastighet skiljs åt av ett mindre hus beläget på en stor tomt om 2 000 m² (B). Huset täcker mindre än hälften av långsidan av hennes hus. Fastigheten A som länsstyrelsen ansett utgör rågranne är beläget mitt emot hennes fastighets norra sida och fastigheterna skiljs åt av en mycket smal privat väg där det inte går att mötas. Fastigheterna är belägna på samma avstånd från bollplanen. Fastigheten A har en hög bergsida alldeles bakom som gör att ljudet från bollplanen studsar ner mot hennes fastighet. Den fastighet som är belägen mellan hennes fastighet och bollplanen skyddar inte från bullerstörningarna från bollplanen. Under en fotbollsmatch i samband med planens invigning hördes lagledarnas och spelarnas rop så högt att hon fick gå in eftersom hon inte orkade höra oväsendet. Hon är förtidspensionär. På grund av värk har hon svårt att sova. Det är nödvändigt vara igång och röra sig hela dagen samt vara ute så mycket som årstid och väder tillåter. Såväl den psykiska som fysiska

hälsan kommer att raderas om hon hindras från att vara ute i sin trädgård på grund av bullerolägenheterna.

Byggnadsnämnden i Kungsbacka kommun har bestritt yrkandena. Som grund för sitt bestridande har nämnden anfört följande. B-M S har givits möjlighet att yttra sig men är inte en så kallad rågranne. Hon har inkommit med synpunkter om pågående bullerstörningar i form av rop och visslingar i samband med fotbollsmatcher. Inga synpunkter läggs fram avseende belysningsmasterna som nämndens och länsstyrelsens överklagade beslut gäller. Nämnden anser att föreningsverksamhet för fotbollsspel på befintlig bollplan inte kräver bygglov för ändrad användning. Användandet är detsamma oavsett omfattningen. Befintlig bollplan är markerad ”bollplan” på detaljplanekartan. Området är markerat med bokstaven ”S” i detaljplanen, vilket betyder ”Skola, daghem samt kultur- och fritidsändamål”. Fotbollsspel av förening bedöms uppfylla den definitionen. Av planbeskrivningen framgår det att bollplanen är avsedd ”för skolans och områdets behov”. Med området avses Kullavik/Malevik, vilket gör att planen följs. Likaså anser nämnden samt länsstyrelsen att planerade belysningsmaster är förenliga med planens syfte samt utgör mindre avvikelse. De upptar en mindre markyta och medför ingen betydande olägenhet för omgivningen. Nämnden delar inte bedömningen att ”planen har ändrats till en elitfotbollsplan som används alla dagar till sovdags”.

Förvaltningen för Fritid & Folkhälsa har i yttrande till domstolen anfört att förvaltningen i sin helhet tillstyrker de yttrande som Byggnadsnämnden har lämnat i ärendet samt, som det får förstås, de skäl som framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen har den 2 juli 2015 haft sammanträde och syn i målet.

DOMSKÄL

Frågan om talerätt

Beslut om bygglov får enligt 13 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, och

22 § förvaltningslagen (1986:223) överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Enligt praxis anses beslut om bygglov beröra ägare till fastighet som direkt angränsar den fastighet som avses med lovet. Även om en gata eller väg skiljer klagandens fastighet från den i ärendet aktuella brukar rätt att överklaga anses föreligga. Därutöver anses beslutet angå ägare till fastigheter i nära grannskap, om de är särskilt berörda med hänsyn till bland annat arten och omfattningen av den aktuella åtgärden samt natur- och trafikförhållandena på platsen (jfr. Mark- och miljööverdomstolens domar den 30 juni 2015, mål P 1768-15, samt den 6 november 2012, mål P 1508-12 [MÖD 2012:45]).

Den av B-M S ägda fastigheten Y och den för bygglov aktuella fastigheten X gränsar inte direkt mot varandra, utan avskiljs genom en kvartersgata samt en fastighet med ett mindre bostadshus. Ifrågavarande fastigheter gränsar därmed inte till varandra på sådant sätt att B-M S är att betrakta som rågranne. Av de iakttagelser som gjorts i samband med synen är fastigheten dock belägen på ett sådant sätt i förhållande till fotbollsplanen och belysningsmasterna att hon ändå ska anses ha klagorätt i aktuellt fall. Länsstyrelsens beslut om att avvisa B-M Ss överklagande ska således upphävas.

Eftersom domstolen har att ta upp målet till sakprövning med anledning av övriga fastighetsägares överklaganden finns det inte skäl för domstolen att återförvisa målet till länsstyrelsen för ny prövning enbart i förhållande till B-M S.

Frågan om jäv

I 11 § förvaltningslagen finns bestämmelser om när en tjänsteman är jävig att handlägga ett ärende. Enligt nämnda paragraf punkten 5, som är den punkt i bestämmelsen som skulle kunna vara aktuell i förevarande fall, är en person jävig om ” det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet”.

Enligt domstolens uppfattning kan inte enbart L Ds engagemang i supporterklubben Änglarna anses vara en sådan omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för hennes opartiskhet i detta ärendet. Domstolen anser därför inte att jäv föreligger.

Fråga är då om jäv förelegat vid Byggnadsnämndens handläggning av ärendet eftersom K E H, rektor på skolan, har ett intresse i saken på grund av att hon är ledamot i kommunstyrelsen för Centerpartiet.

I 6 kap. 24 och 25 §§ kommunalagen finns bestämmelser om när en anställd eller en förtroendevald är jävig i ett ärende hos en nämnd. K E H är enligt uppgift från klagandena ledamot i kommunstyrelsen, dvs. inte i Byggnads-nämnden. Inget har i målet framkommit att hon deltagit i handläggningen av nu aktuellt ärende i Byggnadsnämnden. Domstolen anser därför att jäv inte föreligger.

Prövning i sak

Mark- och miljödomstolen har gått igenom handlingarna i målet samt beaktat vad klagandena har anfört vid mark- och miljödomstolen. Domstolen konstaterar inledningsvis att de skäl som klagandena har anfört beträffande den formella handläggningen av ärendet, bl.a. avseende beslutsmotivering, inte utgör skäl att upphäva nämndens beslut. Enligt domstolens uppfattning får såväl nämndens som länsstyrelsens motivering anses som tillräcklig i aktuellt fall. Inte heller i övrigt föreligger skäl att upphäva nämndens beslut på formell grund.

Domstolens konstaterar härafter att det inte finns skäl att göra någon annan bedömning än den som nämnden och länsstyrelsen har gjort beträffande att den aktuella åtgärden, d.v.s. att förse den befintliga fotbollsplanen med konstgräs, inte kan anses vara en sådan åtgärd som kräver bygglov enligt 6 kap. 1 § plan- och byggförordningen. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 3 november 2015.

Susanne Mörkås

Rolf Dalbert

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Mörkås, ordförande, och tekniska rådet Rolf Dalbert. Föredragande har varit beredningsjuristen Ylva Johansson.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-10-13
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr P 1576-15

KLAGANDE

1. G A

2. K H

3. M H

4. J H

5. U H

6. C J

7. S J

8. B K

9. C L

10. E L

11. A M N

12. B-M S

13. A W B

Dok.Id 302126

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00 -

14. S Ö

15. T Ö

Ombud för 1-5 och
7-15. C J

MOTPARTER

1. Byggnadsnämnden i Kungsbacka kommun

2. Kungsbacka kommun, fritid och hälsa

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Hallands läns beslut den 14 april 2015 i ärende nr 403-9429-14, se bilaga 1

SAKEN

Bygglov för belysningsmaster vid fotbollsplan på fastigheten X i Kungsbacka kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut att avvisa B-M S.

2. Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljödomstolen Byggnadsnämndens beslut att bevilja bygglov för belysningsmaster på fastigheten X.

YRKANDEN M.M.

C J, S J, C L, E L, T Ö, S Ö, K H, M H, J H, U H, A W B, G A, A-M N, B K och B-M S (klagandena) har, som det får förstås, yrkat att mark- och miljödomstolen på grund av jäv i första hand ska undanröja länsstyrelsens beslut och visa målet åter till Byggnadsnämnden för förnyad handläggning.

Klagandena har, såvitt avser frågan om jäv, anfört följande. Jäv har förelegat vid Byggnadsnämndens handläggning av ärendet eftersom K E H, rektor på skolan, har ett intresse i saken på grund av att hon är ledamot i kommunstyrelsen för Centerpartiet.

För det fall domstolen anser att beslutet inte ska undanröjas på grund av jäv har klagandena yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska upphäva det av nämnden meddelade bygglov. Som grund för sitt yrkande har de anfört sammanfattningsvis följande. Länsstyrelsen ger ingen motivering till hur man kommit fram till sin slutsats. Det är inte den lilla ändring av ytan som ska bedömas utan den ändring som ändamålet med mastuppsättningen föranleder. Ändamålet med masterna är att de ska belysa bollplanen då det är mörkt så att alla föreningar i Kungsbacka kommun, enligt den beviljade bygglovsansökan för föreningsverksamhet, kan spela fotboll på konstgräs ända fram till kl. 21.00 på vardagar och kl. 18.00 på lördag och söndag. Åtgärden utgör en mycket stor avvikelse jämfört med de förhållanden som fanns då detaljplanen infördes 1991. Då planen infördes var det endast skolan och ungdomarna i det direkta närområdet som avsågs och tilläts använda planen. Skolan tillät aldrig några föreningar att spela där och planen bokades bara av skolan för skolans behov. Malevik är ingen tätort, till skillnad från Kullavik och Särö. Malevik saknar bl.a. affär, kiosk, båtvarv, egna föreningar o.s.v. Vägarna är privata, smala med vissa mötesplatser. De ljud som uppkommer är från raster, idrott samt lek under skolans och dagisets öppettider. Masterna är inte förenliga med detaljplanens syfte. Masterna uppförs dessutom på

mark som inte får bebyggas. Genom att masterna sätts upp kommer nyttjandet av planen att gå från 200 till 4 500 timmar per år. Förvaltningen för Miljö & Hälsa skrev i ett remissvar till plan- och byggavdelningen den 25 augusti 2008 att belyningsmasterna tillstyrktes ”under förutsättning att det inte uppstår olägenhet enligt Miljöbalken för de omkringboende”. Förvaltningen säger avslutningsvis att ”användandet av fotbollsplanen kommer att gå från en obelyst gräsplan som används 200 tim på sommarhalvåret till en belyst konstgräsplan som kan användas obegränsat även under vinterhalvåret. Det utökade nyttjandet kan komma att medföra olägenheter enligt Miljöbalken om man inte vidtar lämpliga skyddsåtgärder. Det förutsätts även att det finns väl fungerande rutiner för fortlöpande egenkontroll med syfte att förebygga, förhindra och undanröja olägenheter enligt miljöbalken”. Dessa påpekanden styrker ståndpunkten att det är en stor förändring av de förhållanden som tidigare har gällt vid bollplanen och tillstyrkandet görs under förutsättning att det inte uppkommer olägenheter för kringboende. Det finns ingen grund för att ändringen utgör en liten avvikelse enligt 9 kap. 31 b § PBL. Enligt uppgift från handläggare vid länsstyrelsen ska helhetskonceptet vad gäller förändringen beaktas trots att prövningen sker i två olika ärenden samt att det är relevant att beakta olägenheter. Detta har inte följts vid länsstyrelsens beslut. På sidan 4 i länsstyrelsens beslut finns ett sakfel ”nämnden har i beslut den 18 september 2014...även används av Kullaviks IF...”. Bygglovsansökan gällde föreningsverksamhet utan inskränkning varför beslutet omfattar alla föreningar, inte endast Kullaviks IF. Detta är en stor förändring då inga föreningar tidigare har fått spela på planen. Byggherren har vid ett möte med tre närboende uttalat att han inte vidtar någon åtgärd för att skydda närboende från framförda olägenheter om han inte får ett formellt föreläggande om att vidta åtgärd. Han har dock anlagt bullerskydd runt Kullaviksskolans lilla bollplan. Det finns större anledning att uppföra bullerskydd vid Maleviks bollplan eftersom det är där A-lagen spelar. Det är nödvändigt att mark- och miljödomstolen beaktar de olägenheter som ”toksäkert” uppstår när masterna sätts upp. Det krävs även att domstolen påtalar det egna aktiva ansvar som byggherren har för att förebygga och förhindra olägenheter enligt lagstiftning och bygglovsbeslut. Länsstyrelsen skriver att ”Om avvikelsen är mindre eller inte ska bedömas relativt i förhållande till omständigheterna i varje särskilt

fall. Bestämmelsen får således inte medföra inskränkningar i grannars möjlighet att framgent nyttja sin mark”. Det går inte att i planens syfte tolka in att även Kullaviks behov avses med planen. Det står endast Malevik. På plankartan är det utritat vilka områden som detaljplanen gäller för och den kan inte omfatta något område utanför detta. Något idrottsändamål är inte angivet någonstans i detalj-planen för Malevik. Fotbollsspel av föreningar från hela Kungsbacka kommun kan inte på något sätt sägas inrymmas under begreppet kultur- och fritidsändamål eftersom det i planen står ” bollplan för skolans och områdets behov”. Kultur- och fritidsändamål avser närmast spontana fritidsaktiviteter för skolans och närboendes behov i området Malevik. Fotbollsplanens utökade användning har lett till en helt annan stadsbild vad gäller Malevik. Användandet av planen medför redan, och kommer att medföra ytterligare, olägenheter. Fotbollsträning förekommer periodvis sju dagar i veckan och det kommer att vara möjligt att spela sent på kvällarna. I bygglovsansökan anges att det förmodligen ej kommer att spelas senare än kl. 21.00. Detta innebär att spel skulle kunna pågå även efter denna tid. Den ändrade användningen av fotbollsplanen har lett till att närboende inte längre kan vistas i sina trädgårdar eller på sina uteplatser. Ljudet från matcherna hörs även inomhus trots att såväl fönster och dörrar är stängda. Det går inte längre att få en lugn stund. Det låter så högt att ljudet går att likställa vid att ha 25 vuxna män som står och skriker i trädgården. Den ändrade användningen har även medfört att det urineras i området kring fotbollsplanen samt att bilar bl.a. kör på cykelvägarna kring fotbolls-planen. Under A-lagets matcher är det mycket skrik med svordomar och fula ord. Olägenheterna medför även att fastigheternas värde sjunker. Då det ständigt råder västlig vind i området sprids ljudet mycket effektivt mot bostäderna öster om fotbollsplanen. Ljudet sprids även upp längs de gator som i bostadsområdet leder i östlig riktning, vilket gör att även bostäder längre bort upplever mycket olägenheter med anledning av ljudet. Det är helt fel att, så som länsstyrelsen har gjort, bara se till att masterna upptar en liten yta som inte motverkar markens användning. Som stöd för sin talan har de klagande bifogat en karta över fotbollsplanens lokalisering i förhållande till närliggande bostäder.

B-M S har för egen del även yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut att avvisa hennes överklagande. Som grund för sitt yrkande har hon i huvudsak anfört följande. Hon är i allra högsta grad berörd. Vid handläggningen av bygglov för belysningsmasterna betraktades hon av avdelningen för plan- och byggärenden som rågranne och samtliga handlingar i ärendet tillsändes henne för yttrande. Deras handlande visar tydligt att hon är berörd. Fastigheten X och hennes fastighet skiljs åt av ett mindre hus beläget på en stor tomt om 2 000 m² (B). Huset täcker mindre än hälften av långsidan av hennes hus. Fastigheten A som länsstyrelsen ansett utgör rågranne är beläget mitt emot hennes fastighets norra sida och fastigheterna skiljs åt av en mycket smal privat väg där det inte går att mötas. Fastigheterna är belägna på samma avstånd från bollplanen. Fastigheten A har en hög bergsida alldeles bakom som gör att ljudet från bollplanen studsar ner mot hennes fastighet. Den fastighet som är belägen mellan hennes fastighet och bollplanen skyddar inte från bullerstörningarna från bollplanen. Under en fotbollsmatch i samband med planens invigning hördes lagledarnas och spelarnas rop så högt att hon fick gå in eftersom hon inte orkade höra oväsendet. Hon är förtidspensionär. På grund av värk har hon svårt att sova. Det är nödvändigt vara igång och röra sig hela dagen samt vara ute så mycket som årstid och väder tillåter. Såväl den psykiska som fysiska hälsan kommer att raseras om hon hindras från att vara ute i sin trädgård på grund av bullerolägenheterna.

Byggnadsnämnden i Kungsbacka kommun har bestritt yrkandena. Som skäl för sitt bestridande har nämnden i huvudsak anfört följande. Nämnden anser att planerade belysningsmaster är förenliga med detaljplanens syfte samt utgör en mindre avvikelse. De upptar en mindre markyta och medför ingen betydande olägenhet för omgivningen. I överklagandet framhålls att endast skolan och ”ungdomarna i det direkta närområdet” avsågs och tilläts använda planen. Detta har aldrig varit fallet. Att välja, granska och eventuellt avgöra vilka som uppfyller kraven på ”ungdomar i det direkta närområdet” är orimligt. Befintlig bollplan är markerad ”bollplan” på detaljplanekartan. Området är markerat med bokstaven ”S” i detaljplanen, vilket betyder ”Skola, daghem samt kultur- och fritidsändamål”.

Fotbollsspel av förening bedöms uppfylla den definitionen. Av planbeskrivningen framgår att bollplanen är avsedd för ”skolans och områdets behov”. Med området avses Kullavik/Malevik, vilket gör att detaljplanen följs. I överklagandena dras utan belägg förhastade slutsatser om att belysningsmasterna indirekt skulle medföra buller, trafikstörningar, nedskräpning m.m. B-M S har fått möjlighet att yttra sig men är inte rågranne. Hon har inkommit med synpunkter om pågående bullerstörningar i form av rop och visslingar i samband med fotbollsmatcher. Inga synpunkter läggs fram avseende belysningsmasterna som nämndens och länsstyrelsens beslut avser.

Förvaltningen för Fritid & Folkhälsa i Kungsbäcka kommun har i yttrande till domstolen anfört att förvaltningen i sin helhet tillstyrker det yttrande som har lämnats av Byggnadsnämnden i Kungsbäcka kommun samt, som det får förstås, de skäl som framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen har den 2 juli 2015 haft sammanträde och syn i målet.

DOMSKÄL

Frågan om talerätt

Beslut om bygglov får enligt 13 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900, PBL) och 22 § förvaltningslagen (1986:223) överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Enligt fast praxis anses beslut om bygglov beröra ägare till fastighet som direkt angränsar den fastighet som avses med lovet. Även om en gata eller väg skiljer klagandens fastighet från den i ärendet aktuella brukar rätt att överklaga anses föreligga. Därutöver anses beslutet angå ägare till fastigheter i nära grannskap, om de är särskilt berörda med hänsyn till bland annat arten och omfattningen av den aktuella åtgärden samt natur- och trafikförhållandena på platsen (jfr. Mark- och miljööverdomstolens domar 2015-06-30, mål P 1768-15, samt 2012-11-06, mål P 1508-12 [MÖD 2012:45]).

Den av B-M S ägda fastigheten Y och den för bygglov aktuella fastigheten X gränsar inte direkt mot varandra, utan avskiljs

genom en kvartersgata samt en fastighet med ett mindre bostadshus. Ifrågavarande fastigheter gränsar därmed inte till varandra på sådant sätt att B-M S är att betrakta som rågranne. Av de iakttagelser som gjorts i samband med synen är fastigheten dock belägen på ett sådant sätt i förhållande till fotbollsplanen och belysningsmasterna att hon ändå ska anses ha klagorätt i aktuellt fall. Länsstyrelsens beslut om att avvisa B-M Ss överklagande ska således upphävas. Eftersom domstolen har att ta upp målet till sakprövning med anledning av övriga fastighetsägares överklaganden finns det inte skäl för domstolen att återförvisa målet till länsstyrelsen för ny prövning enbart i förhållande till B-M S.

Frågan om jäv

Fråga är om jäv föreläggat vid Byggnadsnämndens handläggning av ärendet eftersom K E H, rektor på skolan, har ett intresse i saken på grund av att hon är ledamot i kommunstyrelsen för Centerpartiet.

I 6 kap. 24 och 25 §§ kommunalagen finns bestämmelser om när en anställd eller en förtroendevald är jävig i ett ärende hos en nämnd. K E H är enligt uppgift från klagandena ledamot i kommunstyrelsen, dvs. inte i Byggnadsnämnden. Inget har i målet framkommit att hon deltagit i handläggningen av nu aktuellt ärende i Byggnadsnämnden. Domstolen anser därför att jäv inte föreligger.

Prövning i sak

För att bygglov ska kunna beviljas inom ett område med detaljplan krävs, som huvudregel, att åtgärden inte strider mot detaljplanen, jfr 9 kap. 30 § PBL.

Enligt bestämmelsen i 9 kap. 31 b § PBL får bygglov dock ges för en åtgärd som avviker från detaljplanen om avvikelsen är förenlig med detaljplanens syfte och avvikelsen är ”liten”. Genom ordalydelsen sätter bestämmelsen upp vissa gränser för möjligheten att medge avvikelse från detaljplanen. Anledningen till detta är att tillståndsbeslut som inte ligger i linje med den markanvändning som tidigare är beslutad efter samråd, och med möjlighet till inflytande från breda grupper, inte bör

meddelas förrän den nya markanvändningen har diskuterats på samma sätt. Bestämmelsens ordalydelse medför således hinder mot tillståndsbeslut som inte är förenliga med detaljplanens eller områdesbestämmelsernas syfte. Detsamma gäller alla avsteg som inte är att anses som små, även om de skulle vara förenliga med planens eller bestämmelsernas syfte, (jfr Didón m.fl., Plan- och bygglagen, 1 juli 2014 t.o.m. supplement 3, Zeteo, kommentaren till 9 kap. 31 b §).

Av bestämmelsens ordalydelse följer även att bygglov *får* lämnas. Någon strikt skyldighet föreligger däremot inte. Även om avvikelsen är ”liten” och förenlig med planens syfte framstår det kanske vid en objektiv bedömning som olämpligt att medge avvikelsen.

Avvikelsen från detaljplanen utgörs i det nu aktuella fallet av att sex stycken belysningsmaster ska lokaliseras på mark som enligt detaljplanen inte får bebyggas. De planerade masterna utgörs av fackverkstorn av galvat stål, vilka kommer att ha en höjd av ca 18 meter. I toppen av masterna ska belysningsarmatur med en medelbelysning på 200 lux monteras och belysningen kommer att uppfylla kraven för ”övriga divisioner” enligt Svenska fotbollsförbundets ”Riktlinjer och anvisningar för belysning av fotbollsplaner”. Höjden på masterna är anpassade så att armaturerna i toppen nästintill kan ställas horisontellt vilket enligt uppgifterna i ansökan minskar risken för att spilljus kommer långt utanför den yta som ska belysas.

Syftet med den ansökta åtgärden är att utöka fotbollsplanens nuvarande användningsområde. Enligt vad som framkommer av handlingarna i målet, samt av vad klagandena obestritt har uppgett, är avsikten att bollplanen, efter att åtgärden har genomförts, ska kunna bokas via fritidsförvaltningen och, utöver för skolans verksamhet, även användas av de lokala fotbollsföreningarna för föreningsverksamhet och seriespel. I samma syfte ska fotbollsplanen även beläggas med konstgräs. Frågan om bygglovsplikt för denna åtgärd har dock prövats separat av nämnden och är föremål för domstolens prövning i mål P 711-15. Enligt ansökan om bygglov för belysningsmasterna medför belysningsstolparna att verksamhet på

fotbollsplanen även kan erbjudas kvällstid, då en mycket stor del av föreningarnas verksamhet bedrivs. Planen kommer förmodligen att vara belyst fram till kl. 21.00 på vardagar och fram till kl.18.00 under helgdagar. Skolan har ställt sig positiv till åtgärden då deras möjlighet att använda planen under den mörka årstiden utökas.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att de båda ansökta åtgärderna (belysningsmaster samt beläggning av konstgräs) borde ha handlagts gemensamt av miljö- och byggnadsnämnden och inte delats upp på olika beslut. Inte minst av den anledningen att de båda åtgärderna sammantaget, beroende på omständigheterna i varje enskilt fall, sannolikt skulle kunna medföra en sådan väsentlig ändring av idrottsplats som kräver bygglov enligt bestämmelserna i 6 kap. 1 § plan- och byggförordningen (2011:338). Domstolen har i förevarande fall dock endast att ta ställning till tillåtligheten av de i målet aktuella belysningsstolparna.

Domstolen konstaterar att syftet med detaljplanen kommer till uttryck på ett mycket tydligt sätt i planbeskrivningen som anger att området har planlagts för att ”tillgodose behovet av skol- och barnomsorgslokaler i Malevik”. Planbeskrivningen uttrycker även att en bollplan ska anläggas för ”skolans och områdets behov”. Det är utifrån dessa förutsättningar som detaljplanen har antagits och godkänts. På plankartan har bollplanen illustrerats som ett område som inte får bebyggas inom ett område avsedd för skola, daghem samt för kultur- och fritidsändamål.

Även om det är tveksamt om själva belysningsstolparna i sig kan anses strida mot detaljplanens syfte så möjliggör uppförandet av belysningsstolparna en användning av fotbollsplanen som står i strid med detaljplanens syfte. De olägenheter som den utökade användningen för med sig, i form av bl.a. ökad trafik och buller, har inte tidigare beaktats i planprocessen som avsett behovet av skol- och barnomsorgslokaler i Malevik samt användningen av fotbollsplanen för skolans och områdets behov. Enligt domstolens uppfattning kan avsikten med detaljplanen aldrig ha varit att syftet även skulle inkludera användning av fotbollsplanen för föreningsverksamhet i sådan skala som avses i aktuellt fall. Om avsikten hade varit denna

hade detaljplanen sannolikt även inkluderat begreppet idrottsändamål. Åtgärden måste således anses strida mot detaljplanen syfte på så vis att det inte varit korrekt av nämnden att meddela bygglov för den aktuella åtgärden. För att en användning av planerat slag ska vara möjlig krävs att en ny detaljplan antas för detta ändamål.

Härutöver vill domstolen framhålla att ett bostadsområde med friliggande villor är lokaliserade i direkt närhet av fotbollsplanen och att majoriteten av de mest närliggande bostäderna har sina uteplatser i riktning mot fotbollsplanen. Det kan av denna anledning ifrågasättas om det ens är lämpligt att planera för en fotbollsplan med den tänkta användningen inom det aktuella området med hänsyn till bestämmelserna i 2 kap. 9 § PBL.

Sammantaget anser domstolen av de skäl som anges ovan att det saknas förutsättningar för att bevilja bygglov för belysningsmasterna i aktuellt fall. Av denna anledning ska nämndens beslut om bygglov upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 3 november 2015.

Susanne Mörkås

Rolf Dalbert

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Mörkås, ordförande, och tekniska rådet Rolf Dalbert. Föredragande har varit beredningsjuristen Ylva Johansson.